

Södertörns högskola | Institutionen för livsvetenskaper

Examensarbete avancerad nivå 15 hp | Utbildningsvetenskap

Höstterminen 2012 | Lärarutbildningen

Det handlar om att höja statusen!

– en studie om vad män som arbetar i
grundskolans tidigare år tycker behövs för att få
fler män att välja att arbeta där.

Av: Andreas Andersson

Handledare: Niclas Järvklo

Abstract

By: Andreas Andersson autumn term of 2012

Supervisor: Niclas Järvklo

Teacher Education, University College Södertörn

It is about raising the status! – a study about what men who work in the earlier years of the nine year compulsory school think is needed to make more men consider it as a possible career.

The purpose of this study is to stress what experiences men working in the earlier school years share about being a minority group and what thoughts they have about why other men tend to avoid this profession.

In this survey I have interviewed four male teachers in the earlier school years. In previous research it is claimed that men choose not to get a teacher training for the earlier school years partly because this profession is known to be dominated by women where it is difficult for men to feel at home. It is also claimed that teachers in training choose the later school years in order to focus more on teaching than looking after the children. None of the interviewed men sees it as a problem being a minority group, neither during training nor in teaching. What the men in this survey state as the main reasons for why other men do not choose to become teachers are the low levels of status and salary. They also believe that the schools need more men but most of all qualified teachers who have chosen this profession because they take an interest in it.

Three key words:

Gender, female professions, male teachers

Tre nyckelord:

Genus, kvinnoyrken, manliga lärare

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	4
Syfte och frågeställningar	5
Teoretiska begrepp	5
Genus	5
Genuskontrakt	6
Heteronormativitet	6
Kvinnodominerande yrken	6
Tidigare forskning och litteraturgenomgång	7
Läraryrket	7
Män i kvinnoyrket	8
Vad förväntas männen tillföra?	9
Varför väljer män bort läraryrket mot grundskolans tidigare år?	11
Positiv särbehandling och förslag på åtgärder	11
Metod och material	12
Urval	13
Etiska principer	14
Tillförlitlighet och giltighet	14
Analys och resultatredovisning	15
Informanterna:	15
Utbildningen	15
Att vara i minoritet	18
Åtgärder enligt männen	23
Varför man stannat kvar i yrket	27
Slutdiskussion	28
Vilka erfarenheter har manliga lärare från utbildning och yrket vad det gäller att befinna sig i minoritet?	28
Varför har de stannat kvar i yrket?	29
Har de idéer om satsningar som de tror ökar andelen män i grundskolans tidigare år?	29
Hur ser de på sin roll som män i grundskolans tidigare år och vad männen ska tillföra?	31
Andra tankar som jag fått under analysen av intervjuerna och eventuell vidare forskning	31
Referenslista	32
Bilaga 1 - Mail till manliga lärare i grundskolans tidigare år	34
Bilaga 2 – Intervjuguide	35

Inledning

Jag har under ett flertal tillfällen under min utbildning fått höra kommentarer som: ”Vad bra att du som man valt att arbeta med yngre barn” och ”Du behövs verkligen här bland alla kvinnor”. Detta har alltifrån föräldrar, lärare och skolledare sagt till mig. De här kommentarerna tillsammans med att det då och då dyker upp i medierna inlägg om att det behövs fler män och manliga förebilder i skolan fick mig att börja fundera kring ämnet (Göteborgsposten 2012). När jag sedan ser mig omkring i föreläsningssalen på min egen utbildning, som går mot sitt slut, ser jag att vi endast är tre manliga studenter av totalt 106 studenter. Detta utgör knappt 3 % av hela klassen och stämmer bra överens med hur det ser ut med hur många män som arbetar på lågstadiet idag där det nämligen också är så att ca 97 % är kvinnor (Skolverkets statistik 2011).

Enligt en rapport från en expertkommitté inom EU, som lärartidningen hänvisar till, står det att det är viktigt att locka fler män till läraryrke. Detta för att de ska kunna fungera som förebilder och därmed locka pojkar till mer läsning. På så sätt, menar rapporten, att läsförmågan hos pojkarna höjs (Lärarnas tidning 2012).

Trenden är däremot den motsatta nämligen den att allt färre män väljer att utbilda sig till lärare och att allt fler hoppar av utbildningen eller väljer att byta yrke senare. Detta visar rapporten ”Vilken man vill bli lärare?” (Blank & Palmqvist 1998) där författarna påvisar att av de 764 som utexaminerades i den nya grundskolläraryrket i Stockholm mellan 1988-1997 var det bara 41 män. Även senare rapporter, som bland annat ”Man ska bli lärare” från Högskoleverket (Furusten 2009), visar på ett sjunkande intresse bland män för läraryrket. Statistik från SCB (2005) visar att de åtgärder som gjorts för att få fler män till läraryrket än så länge inte gett någon större effekt.

Men vad tänker då de manliga lärare som stannar kvar i yrket? Vad har de för tankar om varför män väljer bort läraryrket och vad tror de ska till för åtgärder för att få män att vilja arbeta som lärare? Hur tänker de kring att vara på en så kvinnodominerad arbetsplats? Vad menar de att manliga lärare kan bidra med som inte en kvinnlig lärare kan? Dessa funderingar var min utgångspunkt när jag satte igång med undersökningen. Denna undersökning kan vara intressant att läsa för de som utbildar blivande manliga lärare och för de män som vill gå en lärarutbildning för att se vad som kan vänta dem.

Bakgrund

Under 1800-talet när folkskolan började ta form var läraren som undervisade oftast en man. När en ny skolförordning kom till 1853 tilläts kvinnor att arbeta i mindre glesbygdskolor och år 1859 fick kvinnorna även rätt att arbeta i så kallade småskolor och folkskolor. Under 1860-talet så uppgick småskolas lärare av lika många män som kvinnor för att vid 1900-talets början nästan enbart bestå av kvinnor. Folkskolan hade inte riktigt samma utveckling utan 1860 var kvinnorna ca 10 % för att vid slutet av århundradet vara ca 37 %. Eftersom staten tog över ansvaret för undervisningen även i de lägre åldrarna från hemmet och kyrkan samt bestämde över utbildningsplatserna vid lärarutbildningen kunde könsbalansen upprätthållas. Detta eftersom staten ställde sig på männen sida som trots att kvinnorna var mer meriterade togs in på utbildningarna (Andersson 2005, s. 2). De manliga lärarna var oroliga och påstod att kvinnors intåg som folkskolelärare skulle hindra männen från att få en bättre lön och bättre anställningsvillkor. Dessa argument från männen ledde till att det fanns två olika fackförbund, ett för kvinnor och ett för män (Blank & Palmgren 1998, s. 16,17). Så var det ända fram till 1963 och det var ungefär vid denna tid som kvinnorna kom att dominera yrket (Andersson 2005, s. 2; Blank & Palmgren 1998, s. 17).

Den kvinnliga dominansen av yrket har sedan fortsatt. I en överblick över lärarutbildningarna mellan åren 1977-2007 kan man se att det alltid har varit minst 70 % kvinnor på utbildningarna och sedan 1993 har siffran legat stilla runt 75 %. Kvinnodominansen har varit ännu större om man bara tittar på de som valt att läsa mot de yngre åldrarna. Antalet i procent kvinnliga nybörjarstudenter har på dessa inriktningar legat mellan 80-90 % under denna tid (Furusten 2009, s. 11). Under senare år har den kvinnliga dominansen för de studenter som läser mot yngre åldrar ökat ännu mera och börjar nu närmar sig förskollärarutbildningens könsfördelning där ca 97 % av studenterna är kvinnor (Furusten 2009, s. 12).

Kvinnodominansen är också stor i lärarutbildningen och läraryrket. En ökning av antalet män inom dessa områden är viktig för att barn och ungdomar skall ha möjlighet att möta både kvinnliga och manliga förebilder i sin vardag (Riksdagen 1999/2000:24 s.63).

Så står det att läsa i en regeringsproposition från 2000. Att locka fler män till lärarutbildningarna är alltså inget som är något nytt påfund utan har belyst genom olika utredningar och forskningsrapporter genom åren.

Syfte och frågeställningar

Syftet med den här undersökningen är att belysa vad de manliga lärare som är utbildade mot grundskolans tidigare år och som idag är kvar i yrket har för åsikter kring frågor om hur fler män skulle kunna söka sig till och stanna kvar i grundskolans tidigare år.

Mina frågeställningar är:

- Vilka erfarenheter har manliga lärare från utbildning och yrket vad det gäller att befinna sig i minoritet?
- Har de idéer om satsningar som de tror ökar andelen män i grundskolans tidigare år?
- Hur ser de på sin roll som män i grundskolans tidigare år och vad männen ska tillföra?
- Varför har de stannat kvar i yrket?

Teoretiska begrepp

Mycket av den tidigare kvalitativa forskningen handlar om män som arbetar inom förskolan och jag har inte hittat så många intervjuer som bygger på hur män som arbetar inom grundskolans tidigare år utan där finns mest kvantitativ forskning i form av olika enkätstudier. Enligt statistik från SCB är det ca 3 % män som arbetar i skolans lägre åldrar och det är jämförbart med hur många procent män som arbetar inom förskolan och därför är den forskningen intressant som jämförelse i min undersökning. I den här uppsatsen förekommer följande begrepp: genus, genuskontrakt, heteronormativitet och kvinnoyrken. Jag kommer att använda mig av begreppen utifrån den förståelse som följer nedan.

Genus

Med begreppet genus delars människor in i två olika kön. Denna indelning är socialt konstruerad. I denna konstruktion är det maskulina och det feminina varandras motsatser och skillnaderna blir givna det kön man tillhör. Nordberg förklarar begreppen kön och genus med att könet är det biologiska hos en individ medan genus är de kulturellt skapade föreställningar som individen bär med sig. Genusindelningen och könsskillnaderna förstärks genom att man ger de båda könen egenskaper som är skilda från varandra för att på så sätt påvisa olikheterna (Nordberg 2005, s. 22–26).

Genuskontrakt

Enligt Havung så beskriver Hirdman att samhället är uppbyggt på regler för vad du som man respektive kvinna kan och får göra och detta kallar hon för genuskontrakt. Detta kontrakt, som är kulturellt nedärvt, bygger på att männen och kvinnorna är biologiskt olika och varandras motparter där män och kvinnor förväntas arbeta inom "sitt" yrke. På så sätt bidrar genuskontrakten att befästa de könsmärkningarna som vissa yrken får. Då kvinnor anses vara mer omhändertagande än män har därför omsorgsyrkena blivit märkta som kvinnoyrken och de tekniska yrken har på samma sätt blivit klassade som manliga yrken. Denna uppdelning har dock ingen given biologisk förklaring utan är en konstruktion genom på vilket sätt vi ser på kvinnor och män (Havung 2005, s. 47).

Heteronormativitet

Nordberg förklarar begreppet heteronormativitet som att samhället är uppbyggt kring normen för att heterosexualitet är utgångspunkten. Att män och kvinnor förväntas bete sig maskulint och feminint samt att de ska attraheras av varandra. Heteronormativiteten kan ta sig uttryck genom bland annat känslor, klädsel, kroppsspråk, skämt och samtalsinnehåll. Det viktigaste blir då, om man inte vill bli betraktad som avvikande, att hålla sig inom dessa begränsningar för vad som anses maskulint och feminint (Nordberg 2005, s. 24).

Kvinnodominerande yrken

De yrken som räknas som kvinnodominerande eller kvinnliga yrken är de där det är fler än 80 % av arbetstagarna är av könet kvinna. Dessa beteckningar markerar även att yrkena genom åren har setts som särskilt lämpade för kvinnor att arbeta i och därmed varit svårt för männen att arbeta med (Nordberg 2005, s.15).

Tidigare forskning och litteraturgenomgång

Läraryrket

Vad det gäller synen på läraryrket visar det sig att det är fler män än kvinnor som betraktar utbildningen som en utbildning med låg status inom högskolevärlden. Det som gör att utbildningen har låg status och att studenter ofta väljer bort den beror på att de anser att lönen är för dålig och att arbetsvillkoren är för hårda samt att de tycker att utbildningen har låg akademisk nivå. Så läraryrket blir ett andrahandsval för många män och detta märks då män i större utsträckning söker andra utbildningar i första hand, som t.ex. juridik och teknik, än vad kvinnor gör som söker andra typer av läraryrket (Furusten 2009, s.22,29). I Blank & Palmqvist undersökning framkommer det att de män som valt läraryrket gör det för att de ”vill värna barnens plats i samhället” och att lönen och statusen på yrket skulle vara låg är inte så viktigt i för de manliga lärarstudenternas val av utbildning (Blank & Palmqvist 1998, s. 132). Högskoleverkets rapport, ”Man ska bli lärare!”, som kom drygt tio år efter Blank & Palmqvist undersökning, visar att denna attityd om barnen är det vanligare att kvinnor har än män. Framförallt de kvinnor som valt en utbildning som inriktar sig mot grundskolans tidigare år (Furusten 2009, s. 22).

Att det finns ytterligare hinder för män att söka in till utbildningar som har med barn att göra tar Baagøe Nielsen upp då han hänvisar till Holters forskning där han menar att omsorgsrelationer mellan män och barn inte har haft något med manlighet att göra det senaste århundradet (Baagøe Nielsen 2005, s. 30-31). Enligt det genuskontrakt som råder i samhället har männen inget att vinna på att söka sig till ett kvinnodominerat yrke då detta framställs som något mindre eftersträvänt då den manliga normen är den som värderas högst i samhället (Havung 2005, s. 50,52). Att bryta mot genuskontraktet är inte helt oproblematiskt för de män som tar steget och börjar på en utbildning med uteslutande kvinnliga studenter. Männen på dessa utbildningar känner sig både stressade och osäkra på sitt yrkesval då de bryter mot folks förväntningar vilket leder till att de känner sig felplacerade och hoppar utbildningen (Baagøe Nielsen 2005, s. 34). Det är viktigt att studenterna som läser till lärare får grundläggande genuskunskaper för att kunna upptäcka de mönster som finns och därmed även blir till begränsningar för de olika könen (Nordberg 2005, s. 91). Baagøe Nielsen ställer sig kritisk till dagens läraryrket då han menar att de inte i tillräckligt stor utsträckning tar upp de praktiska betydelse som könet tillskrivs (Baagøe Nielsen 2005, s. 37).

Män i kvinnoyrken

Mycket av den tidigare forskningen som gjordes på området om jämställda arbetsplatser riktade sig mot kvinnor som söker sig till manliga yrken. Det som har undersökts är de problem och hinder som kvinnor kan ha och få då de söker sig yrken som är dominerade av män. Få forskare hade tidigare intresserat sig för det motsatta fenomenet nämligen det att det finns män som söker sig kvinnodominerade yrken. Det som de tidigare undersökningar som trots allt gjorts på området visar att de män som söker sig till kvinnodominerade yrken inte möter samma fördomar som kvinnor som söker sig till mansdominerade yrken gör (Blank & Palmqvist 1998, s. 24,25). På senare år har det kommit en hel del forskning som beskriver hur männen som arbetar på kvinnliga arbetsplatser har det. Ofta framställs männen som arbetar i de yngre åldrarna istället som något exklusivt (Havung 2005, s. 46). I Högskoleverkets rapport "Man ska bli Lärare!" framkommer det att männen oftast blir väl mottagna av kvinnorna i de kvinnodominerade yrkena men att det för den skull inte behöver betyda att de släpper in männen i arbetet (Furusten 2009, s. 55). Männen som arbetar i yrken där de är i minoritet befinner sig oftare i chefspositioner och har högre lön än vad kvinnorna har (Nordberg 2005, s. 12).

I de diskussioner som förs när jämställdhet i yrket tas upp handlar det oftast om den kvantitativa nivån. Hur många män respektive hur många kvinnor som arbetar på arbetsplatsen. På så sätt blir uppdelningen en könsfråga och jämställdheten blir något mätbart (Nordberg 2005, s. 78,79). Män och kvinnor ses som två enhetliga och motsatta grupper där det som avgör vad som räknas som manligt och även den kvinnligt blir något tydligt avgränsat och därmed givet. Genom att göra dessa avgränsningar tar man bort de variationer som finns av manliga och kvinnliga individer. Den heteronormativa synen på könen blir då den rådande när sådana uppdelningar görs (Nordberg 2005, s. 12,13).

För att få en förändring på könsfördelningen i de kvinnodominerade yrkena utgår Nordberg från tre olika diskurser. Enligt henne finns det tre olika motiv för att öka antalet män i de yrken som räknas som kvinnoyrken. Den första utgår från de kvinnliga arbetstagarna och anser att genom fler män i yrket så kommer statusen och lönen höjas. Den andra diskursen berör brukarna av tjänsten som menar att elever är i behov av att möta och omhändetas av både manlig och kvinnlig personal. Männen framställs också som förebilder och modeller för den nya mannen som ska visa upp att även män kan arbeta inom omsorgsyrken. De manliga

arbetstagarna själva är den tredje diskursen och går ut på att männen ska utveckla ett mer känslösamt förhållningssätt (Nordberg 2005, s. 64,65).

En man som arbetar inom skolan måste oftare förklara sitt yrkesval än vad en kvinna måste göra. Då han enligt den heteronormativa normen som finns i samhället inte förväntas att utföra ett arbete som klassas som ett kvinnoyrke. Det räcker inte för en man att säga att han är intresserad av arbetet (Furusten 2009, s. 17). Havung beskriver också detta och vidareutvecklar det som att det kan få männen som arbetar i ett kvinnodominerat yrke att ytterligare fundera över sitt yrkesval och tvivla på om man valt rätt (Havung 2005, s. 51). Detta är även något som Baagøe Nielsen beskriver att män inom förskolan får leva med då de möts med skepsis och misstanke för de valt det jobb som de har (Baagøe Nielsen 2005, s. 29).

Havung beskriver att de män som arbetar inom förskolan ofta har en slingrig väg till sitt yrkesval där de har provat på en hel del olika arbeten innan de fastnade för yrket (Havung 2005, s. 48). Detta stämmer även med undersökningar som gjorts på de män som söker till lärarutbildningen där det visar sig att de har mer arbetslivserfarenhet än genomsnittsstudenten (Blank & Palmqvist 1998, s. 39). Det är inte helt ovanligt att det är en kvinna i mannens närhet som har stöttat dem och pushat på dem att välja just den yrkesbanan (Havung 2005, s. 48).

Vad förväntas männen tillföra?

I rapporten "Man ska bli lärare!" kan man bland annat läsa att en jämnare könsfördelning mellan män och kvinnor behövs för att elever behöver möta både kvinnor och män i vardagen. Detta för att barn behöver förebilder av det egna och motsatta könet. Vidare beskriver rapporten att det är viktigt att både pojkar och flickor upplever att deras utbildningsval är fritt och inte begränsas av specifika manliga eller kvinnliga yrken (Furusten 2009, s. 8)

Generellt i samhället så fokuserar man på att det antalmässigt jämställt och försöken att nå utjämning mellan könen. Nordberg belyser de två riktningar som en mer kvantitativ jämställd skola råda bot på. Den första går ut på att det behövs mer maskulinitet i skolan med mer manliga perspektiv på saker. Då männen kommer in i skolan förväntas de då bidra med ett manligt perspektiv och på så sätt skapa ett intresse för skolan hos pojkar. Genom ett mer maskulint synsätt leder detta till att pojkarna prestera bättre i skolan (Nordberg 2005, s.

13,67). Detta tar även Andersson upp då hon i sin rapport hänvisar till Sargents undersökning där han beskriver att föräldrarnas förväntningar på männen i skolan är att de ska vara förebilder för pojkarna. Männen ska inte vara intresserade av poesi utan av sport samt hålla disciplinen genom att vara en auktoritär person. De förväntas stå för det beteende och ha de värderingar som den stereotypa bilden av mannen ofta ges (Andersson 2009, s. 6). Den andra riktningen, som Nordberg tar upp, menar att pojkar saknar förmågor att visa känslor och sådant som räknas som kvinnliga egenskaper och behöver träna på dessa (Nordberg 2005, s. 67).

Män som befinner sig i minoritetsyrken förväntas inte heller i samma utsträckning visa upp de kvalifikationer som de har lärt sig från utbildningen och arbetslivet utan mer det kunnande de automatiskt förväntas besitta bara genom att de är av det manliga könet. Männen beskrivs ofta som en enhetlig grupp och som något positivt som barnen är i behov av och detta menar Baagøe Nielsen kan bli ett problem då inte utgår från hur yrkesskicklig en man är utan att han behövs och är duglig just därför att han är av manligt kön (Baagøe Nielsen 2005, s. 36-38). Havung beskriver, hur organisationsforskaren Kanter, förklarar att de som är i minoritet blir lätt en symbol som används för att beskriva hela den gruppen man tillhör. Om det t ex finns en ensam man på en arbetsplats får han vara representant för alla män. De som däremot är i majoritet, i detta fall kvinnorna, blir däremot sedda som enskilda individer (Havung 2005, s. 53-55). Att detta kan vara ett problem för män som känner sig ensamma på sin arbetsplats och därmed representanter för alla män tar delegation för jämställdhet i förskola upp som ett område som det behövs mer kunskap om. I rapporten tar man upp behovet av att forska mer kring hur männen som är i minoritet känner sig och hur man ska locka fler män till yrket (SOU, 2006:213).

Havung beskriver att männen i hennes studier ofta får agera vaktmästare då de anses vara mer tekniska och lämpade för att utföra sådant som tillskrivs maskulina och därmed förväntas av en man (Havung 2005, s. 54). Detta tar även Nordberg upp då hon menar att det är betydligt lättare för en man att göra det som förväntas av honom på grund av sitt kön än att bryta mot det som en man förväntas göra (Nordberg 2005, s. 88). Männen förväntas även vara mer bestämda än kvinnorna och när det behövs någon som visar auktoritet och säger till på skarpen tar man männen till hjälp. Detta eftersom det i samhället förväntas av mannen att vara

bestämd och att barnen har med sig det hemifrån. Men även den vuxna personalen har med sig det från sin egen barndom att när pappa säger till då är det allvar (Havung 2005, s. 57-58).

Som jag var inne på tidigare beskriver Nordberg två riktningar där båda utgår från att manligt är manligt och kvinnligt är kvinnligt, pojkar och flickor som två olikheter med olika egenskaper. Hur kan man då inom skola se den variation som finns i könet. Säger man då inte emot sig själv när man ska försöka motverka stereotypa traditionella könsmonster samtidigt som man vill ha fler män i skolan? Detta kommer att belysas mer i resultat och analysdelen.

Varför väljer män bort läraryrket mot grundskolans tidigare år?

Enligt Läraresörjningen 2004, som är statistik som SCB har tagit fram, visar det att män och kvinnor oftast anger liknande skäl till varför de väljer bort att arbeta kvar i yrket oavsett kön. Den orsak som skiljde de båda könen mest åt var när det handlar om lönen. 27 % av männen angav lönen som orsak till att de lämnat yrket medan bara 13 % av kvinnorna svarade det. Även när det kom till det nya yrkets karriärmöjligheter och status var det en större andel män än kvinnor som sa att de hade fått det bättre sedan de slutade arbeta i skolan (SCB *Läraresörjningen 2004*).

I *"Man ska bli lärare!"* beskrivs hur de manliga studenterna blir färre och färre till antalet ju yngre barn som den blivande läraren ska arbeta med. Mönstret blir också tydligt att ju högre upp i utbildningssystemet du kommer så ökar inte bara antalet män utan även lönen blir högre. På grundskolans senare del, där de flesta män finns, finns även fler ingångar till andra jobb. En annan orsak som tas upp i rapporten för att förklara kvinnodominansen bland lärarutbildningens tidigare år är den anda som präglar utbildningen. Då utbildningen bygger på en social omsorgskultur och inte på ämnesstudier bidrar detta till att göra utbildningen mindre intressant för män att söka då de i större utsträckning än kvinnorna betonar intresset för undervisningsämnet (Furusten 2009, s. 24,28,30).

Positiv särbehandling och förslag på åtgärder

Att kvotera in män eller ge dem positiv särbehandling verkar inte vara en lösning på problemet för att ge läraryrket en bättre status. Läser man regeringspropositionen (1999/2000:135) framkommer det att positiv särbehandling av män inte gynnar läraryrket då

kvinnor med bättre betyg skulle hindras att gå utbildningen (Regprop 1999/2000:135). Enligt Anderssons rapport, där hon hänvisar till Sargents undersökning, vill inte männen i hans intervjugrupp att man ska göra några speciella åtgärder för att få in fler män i skolan. Detta eftersom de anser att de män som redan är intresserade av yrket redan sökt sig dit (Andersson 2005, s. 6).

I ”Man ska bli lärare!” kommer det fram lite olika åtgärder som lärarutbildningarna på några högskolor gjort för att få fler män att välja lärarutbildningen. Där beskrivs hur de arbetar aktivt med studentambassadörer och informationsmaterail med manliga individer som förebilder. I vissa högskolor gör man också riktade kampanjer mot just män för att på så sätt locka dem till utbildningen. Det framkommer dock att dessa satsningar har givit liten eller ingen effekt alls enligt lärosätena som har deltagit i undersökningen. Dock kan man läsa i samma rapport att det finns ett större intresse bland pojkar på senare år än vad det gjort tidigare för läraryrket (Furusten 2009, s. 23, 45).

En åtgärd som gjorts för att få män att stanna kvar i kvinnodominerade yrken kan man läsa i rapporten som Delegation för jämställd förskola skrivit. I den beskrivs det hur förskolechefer har försökt se till att det finns två män på varje arbetsplats. Detta för att minska risken för männen att de ska ses som representanter för alla män och därmed inte ses som en enskild individ (SOU 2006).

Metod och material

Intervjuerna som gjorts är kvalitativa. Med kvalitativa intervjuer menas att de som blir intervjuade själva får svara fritt på frågorna istället för att kryssa i svaren på frågorna, som är vanligt vid en kvantitativ intervju (Larsen 2009, s. 83). Genom att göra en kvalitativ intervju försöker den som gör undersökningen förstå hur intervjupersonen upplever den situation som den intervjuade befinner sig i. Begreppet ”livsvärld” kommer ursprungligen från Husserl och används ofta inom den kvalitativa forskningen när man vill få en djupare insikt om hur människan anpassar sig till sin livssituation (Dalen 2008, s. 11). Intervjuerna gjordes med hjälp av en intervjuguide, där man som intervjuare har skrivit upp frågor och stödord för att intervjuaren ska få svar på de frågor som han/hon vill ha svar på. Detta är särskilt viktigt då man genomför en ostrukturerad intervju så att svaren från informanten blir tillräckliga för att

man ska kunna dra slutsatser om de frågeställningar man hade innan undersökningen började. Hade man däremot gjort en strukturerad intervju hade alla informanterna svarat på exakt samma frågor i samma ordning och då hade svaren mellan informanterna varit lättare att jämföra (Larsen 2009, s. 84). Min undersökning var inte någon jämförelse mellan vad dessa män i skolan tycker utan det jag ville få fram vad informanterna har för synpunkter och därför passade en ostrukturerad intervju mig bäst. Genom att använda mig av en ostrukturerad intervju kunde jag fördjupa mig i vissa frågor och ställa följdfrågor kring det som jag inte riktigt tyckte mig fått svar på. Att ha en viss grad av struktur gör det enklare att jämföra svaren och är bra när man har begränsat med erfarenhet och tid, enligt Larsen (2009, s. 84).

Vid intervjutillfällena träffades vi på informanternas skola på eftermiddagen då det var lättast att hitta tider som passade och ett rum där vi kunde sitta ostört. Intervjuerna spelades in och transkriberades av mig efteråt.

Urval

För att få kontakt med intervjupersoner gick jag in på Stockholms stads hemsida och sökte på grundskolor. Eftersom jag var intresserad av att komma i kontakt med män som arbetar som lärare i de tidigare åren begränsade jag min sökning till årskurserna 1,2 och 3. Det fanns 201 stycken grundskolor som matchade min sökning. När jag fått fram dessa skolor klickade jag mig fram till skolans hemsida och sökte där efter män som arbetade som lärare i årkurs 1-3. Det var begränsat antal män i dessa årskurser och det var inte alltid det stod vad männen hade för befattning på skolan. Jag valde bort de män som hade befattningar som fritidspedagog, barnskötare, resurs och elevassistent samt de som inte hade en mailadress som var kopplad till personen via skolans hemsida. Då mitt mål var att få fram 5 informanter tänkte jag att det skulle räcka om jag skickade en förfrågan till dubbelt så många, dvs 10. Men då jag efter tre dagar bara fått ett enda positivt svar angående intervjutillfällena hittade jag ytterligare 8 manliga lärare som jag skickade min förfrågan till. Så totalt skickade jag ut förfrågan till 17 manliga lärare, det visade sig att en av de som fått en förfrågan och svarade var fritidspedagog, och fick positivt svar från 4 av dem.

Etiska principer

Informanterna fick redan vid mitt första utskick information om vad mitt examensarbete skulle komma att handla om och om att de etiska principer som gäller. Det handlar om fyra grundregler som delas upp i informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. En kort sammanfattning av dessa krav är att forskaren är skyldig till att informera de som ska medverka i en undersökning om vad undersökningen har för syfte och hur dess form kommer att presenteras samt vilken roll de som deltar har. Det ska även framgå att deltagarna medverkar frivilligt och att de, om de vill, har rätt att avbryta sitt deltagande. Deltagarna ska också veta att de kommer att bli avidentifierade så att de kan känna sig trygga att de inte går att spåra (Vetenskapsrådet 2002, s. 7-14).

Tillförlitlighet och giltighet

Då denna studie endast beskriver vad fyra män som arbetar i grundskolans tidigare år som jag intervjuat har för tankar blir det en kvalitativ studie. Det som kommer fram i intervjuerna är alltså deras tankar och åsikter och resultatet säger inget generellt om vad män i skolan anser om dessa frågor. Giltigheten i deras svar kan dock anses som god då de haft tid på sig under intervjun att förklara vad de har för åsikter kring frågorna, samt att jag har ställt följdfrågor kring det som jag inte uppfattade eller om något var oklart (Larsen 2009, s. 80-81).

Analys och resultatredovisning

I den här delen av uppsatsen kommer jag att presentera mina intervjusvar först och sedan analysera dem i jämförelse med det som jag tog upp i den tidigare forskningen. Därefter kommer jag att göra en kort sammanfattning av det som jag kommit fram till. Då mina rubriker i analys och resultatdelen inte är detsamma som mina frågeställningar kommer jag att hänvisa till vilken av frågeställningarna som besvaras under just den rubriken. Jag har valt följande rubriker: *Utbildning, Att vara i minoritet, Avsaknaden av män, Behövs fler män?, Åtgärder enligt männen och Varför man stannat kvar i yrket.*

Först kommer en kort presentation av informanterna som jag av anonymitetskäl har gett fingerade namn.

Informanterna:

Daniel: är 41 år och arbetar just nu med en klass i årskurs 1. Han gick ut sin utbildning för 8 år sedan och har arbetat som läraren sedan dess.

Per: är 44 år och arbetar just nu i en grupp med barn i behov av särskilt stöd där eleverna är från åk 1-5. Han blev klar med sin utbildning för 12 år sedan och har arbetat som lärare sedan dess förutom då han var tjänstledig i ett halvår för att testa på ett helt annat yrke

Robert: är 42 år och har just nu en klass i årkurs 2. Han blev klar med sin utbildning för 6 år sedan och har varit i yrket sedan dess.

Stefan: är 49 år och arbetar just nu med en klass i årskurs 2. Han har arbetat i över 15 år i skolan.

Utbildningen

Under denna rubrik har jag sammanfattat de tankar som informanterna hade inför sitt val till att studera på lärarutbildningen och vilka reaktioner de fick från sin omgivning när de sa att de valt att utbilda sig mot grundskolans tidigare år. Vidare kommer jag beskriva hur de upplevde sin studietid utifrån att befinna sig i minoritet för att besvara delar av min första frågeställning som var: Vilka erfarenheter har manliga lärare från utbildning och yrket vad det gäller att befinna sig i minoritet?

Alla fyra informanterna var över 25 år när de började studera på lärarutbildningen. Per och Robert hade vikarierat inom yrket innan de valde att utbilda sig. Ingen av informanterna hade en far eller en mor som arbetat som lärare även om Daniel uttryckte att hans egen mellanstadie lärare var som en slags fadersgestalt för honom under hans uppväxt och att de fortfarande har kontakt. Roberts mamma hade arbetat som barnskötare på en förskola.

Daniel: Jag har ingen släkting som har arbetat som lärare men när vi gjorde en handuppräknning i föreläsningssalen så var det nog 60-70 % som räckte upp handen när frågan om någon av föräldrarna var lärare ställdes.

Alla beskrev att de hade varit i minoritet någon gång under sin utbildning. Detta var beroende på den inriktning de läst.

Daniel: När jag läste idrottsinriktningen så var det nog övervägande män. Men när jag sedan läste ämnesinriktningen så var jag den enda killen, tror jag. Det är ju några år sedan men när jag sedan läste specialpedagogiken vet jag att jag var den enda killen.

Ingen av dem beskrev att någon i deras närhet tyckte att deras yrkesval var något konstigt just för att det skulle vara kvinnodominerande.

Robert: Att jag skulle arbeta med yngre åldrar var det inga vänner eller bekanta som sa något om. Däremot tyckte en del att det var hemskt att jag skulle bli lärare i skolan för de tyckte att det verkade vara ett så tufft jobb.

Det framkom inte om informanterna tyckte att det var något problem i att befinna sig i minoritet när de själva gick sin lärarutbildning, utan de konstaterade bara att så var fallet. Per beskrev det som om de få män som gick lärarutbildningen samtidigt med honom fick bra kontakt och kunde få stöd av varandra. Vidare beskrev Per att männen, kanske just för att de inte var så många, fick bättre kontakt med varandra än vad han upplevde att kvinnorna fick. Stefan sa att han nog inte tänkte så mycket på det under själva utbildningen, men att han så här i efterhand kan tycka att det är bra att utbildningen speglar hur det ser ut i den verklighet som väntar.

Pers kommentar kring ämnet om det var vanligare att männen avbröt sina lärarstudier var ”Det kändes som om vi blev färre och färre”. De övriga informanterna svarade på liknade sätt

då de hade uppfattningen om att det var vanligare att männen inte fullföljde deras utbildning och att det var fler män procentuellt som inte fortsatte att läsa till lärare.

När informanterna fick frågan om vad som fick dem att söka till lärarutbildningen så svarade Per, som var den ende som hade högskolestudier sedan tidigare, att han valde att utbilda sig till lärare för att få ett konkret yrke. Robert hade varit arbetslös en tid och då han provat på att vikariera som lärare tyckte han att arbetet skulle passa honom då han tyckte att han var duktigt och gillade att undervisa.

Daniel: För mig var det ett självklart val. Jag tror nog att jag egentligen bestämde mig redan i grundskolan. Jag hade en väldigt bra mellanstadielärare själv som blev lite som en fadersgestalt för mig.

Stefan var även han inne på att han nog egentligen alltid vetat att han ville bli lärare men det tog lite tid innan han sökte till utbildningen.

Alla informanterna hade provat på andra arbeten innan de bestämde sig för att utbilda sig till lärare. Detta stämmer överens med Havungs undersökning där hon beskriver att män ofta har provat på en del andra jobb innan de bestämde sig för att utbilda sig och arbeta just inom läraryrket (Havung 2005, s. 48). I Högskoleverkets rapport från 2009 kan man läsa att män som söker sig till lärarutbildningen ofta är äldre än genomsnittsstudenten (Furusten 2009, s. 17). Det är inte helt ovanligt att det är en kvinna i mannens närhet som har stöttat dem och pushat på dem att välja just den yrkesbanan (Havung 2005, s. 48). Att det skulle vara en kvinna i männen i studiens närhet som fått dem att söka till läraryrket framgick inte under intervjutillfällena.

Tre av informanterna hade inte någon förälder som arbetade eller hade arbetat inom skolan. Roberts mamma hade arbetat som barnskötare på en förskola. I Blank & Palmqvist undersökning kan man läsa att 34 % av de manliga lärarstudenterna att de hade lärare i släkten (Blank & Palmqvist 1998, s. 38). Av mina informanter hade ingen en förälder som arbetat som lärare, även om Daniel uttryckte att hans mellanstadielärare var som en fadersgestalt för honom. Männen i studien valde att utbilda sig till lärare i de yngre åldrarna för att de var intresserade av yrket. Denna motivering för att utbilda sig till läraryrket, framförallt de som valt inriktning mot yngre åldrar, brukar det vara vanligare att kvinnor har (Furusten 2009, s. 21).

Per beskrev det som om när han gick utbildningen fick bra kontakt med de andra männen som han studerade med. Om detta var avgörande för att han fortsatte och inte avbröt sina studier vet man ju inte men det påminner om de åtgärder som förskolechefer gjort då de försöker se till att män inte är ensamma på en arbetsplats och på så sätt slipper att ses som en representant för alla män (SOU 2006).

För att sammanfatta så var det ingen av informanterna sa att de upplevde sin utbildningstid som speciellt problematisk för att de befann sig i minoritet. Det var inte heller någon i deras närhet som kommenterar deras utbildningsval utifrån att det skulle vara kvinnodominerat och på så sätt mindre lämpligt för dem som män att studera. Enligt Högskoleverkets rapport ”Man ska bli lärare!” förklaras att kvinnodominansen på lärarutbildningen av att det skulle råda en anda som gör det svårt för männen att känna sig hemma i (Furusten 2009, s. 30). Men detta är inget som informanterna tog upp under intervju tillfället. Deras uppfattning var att det var fler män som hoppade av utbildningen och deras uppfattning stämmer med den analys som Högskoleverket gjort 2008 där det visar sig att det är männen som i högre utsträckning än kvinnorna inte fullföljer utbildningen (Furusten 2009, s. 18).

Att vara i minoritet

Under denna rubrik tar jag upp de tankar som männen i studien hade angående att befinna sig i minoritet i yrket. Jag kommer även beskriva deras åsikter som de hade om vilka fördomar de råkat ut för och om det finns förväntningar på dem samt fördelar som de anser de har och haft som män har i yrket. Genom denna beskrivning kommer jag att svara på resterande del av min förstafrågeställning: Vilka erfarenheter har manliga lärare från utbildning och yrket vad det gäller att befinna sig i minoritet?

Det som var generellt för männen i studien var att de inte verkar tänka så mycket på att de befinner sig i minoritet under sitt vardagliga arbete. Per beskrev det som om han inte tänkte på det alls när han hade lektioner med eleverna, utan det var mest vid personalmöten som han tyckte det märktes.

Per: Jag har väl inte tänkt så mycket på det i arbetet med eleverna. Alltså på lektionerna. Sedan är ju denna skola en skola för elever till årskurs nio. Och på senare delen finns det ju en hel del killar (som arbetar som lärare). Så i personalrummet kan man prata sport. Det är väl mer på möten och sådant som man kan märka att det blir lite mer onödigt långa diskussioner som sedan ändå inte leder någon vart. Det finns ju en man till i arbetslaget och det går betydligt snabbare

när vi ska fatta något beslut. Vi bestämmer något och testa det! Kvinnorna däremot... (Han suckar) de kan bestämma en sak efter massor med diskussioner. Sedan kanske det ändå inte händer något utan på nästa möte sitter vi och kör (diskuterar) samma sak igen... Men det är väl så kvinnor är? De behöver mer tid på sig för att diskutera saker.

Som framgår av det Per säger så upplever han att kvinnorna diskutera ämnen mycket mer ingående än vad männen gör. Detta var något som även Robert och Daniel var inne på och Daniel beskrev det som att det var "lite rakare" när männen diskuterade.

Per och Daniel arbetade på en F-9-skola och upplevde därför att de kunde träffa andra män i personalrummet då det i de högre årskurserna fanns fler manliga lärare. Både Per och Daniel sa också att de egentligen ville arbeta med elever på mellanstadiet för att de ansåg att deras kompetens kom mer till sin rätt där. Även om Daniel la till att han trivdes bra på lågstadiet också. Robert berättade att när han pratade om sitt yrke utanför skolan så sa han att han numer säger att han arbetar som lärare och inte som lärare på lågstadiet. Detta eftersom han upplevde att det oftast uppfattades som lite konstigt.

Vad det gäller de fördomar som togs upp var att de som män förväntades utföra vissa saker bara för att de var män. Bland annat tog Robert upp att han ofta tillfrågades om hjälp av de kvinnliga kollegorna om det rörde sig om tekniska hjälpmedel som inte fungerade tillfredsställande.

Robert: Ibland känns det som om, framförallt de lite äldre kvinnorna, förvänta sig att jag ska ta tag i om det blir något problem med datorn eller Smartboarden och lösa det. Även om jag inte är kan så mycket om datorer och sådant. Fast det är klart att jag kanske kan lite mer än dem.

När vi i intervjun kommer in på vilka fördelar de som män upplevt i yrket så säger alla informanterna, utom Stefan, först att de inte tror att de har fördelar bara för att de är män.

Stefan: Det är klart att jag som man har vissa fördelar. Tillexempel har ju flertalet av föräldrarna sagt till mig under årens lopp att det är bra att jag som man finns på skolan. Detta har ju inte mina kvinnliga kollegor hört. Att det är just könet som gör att det är bra att jag finns som lärare.

Och även Daniel kommer senare i intervjun på att han kan ha vissa fördelar som man.

Daniel: Sen är det klart att man som man har vissa fördelar då man ses som något exotiskt (...). På min skola kommer många av elever från kulturer där männen är de som bestämmer. Eller bestämmer och bestämmer. De har en mer auktoritär roll är väl kanske bättre att säga. Så då har jag en stor fördel gentemot mina kvinnliga kollegor om det handlar om att säga till eleverna.

Informanterna beskrev någon gång under intervjun hur de under åren som lärare arbetat med duktiga kvinnliga kollegor och att det inte var könet som var avgörande utan kompetensen.

Att befinna sig i minoritet verkade inte vara något som informanterna lade så stor vikt vid. De upplevde att de kunde ha vissa fördelar då det gällde kontakten med föräldrar och elever. När Daniel beskriver sig som något exotiskt går detta att känna igen från Havungs beskrivning av de män som arbetar i förskolan (Havung 2005, s. 46). Havung beskriver hur männen i hennes undersökning anpassar sig för att leva upp till de förväntningar som ställs på dem som män (Havung 2005, s. 54). Detta går att känna igen i Roberts beskrivning av att han fick ta på sig rollen som fixare vad det gällde de tekniska hjälpmedlen på skolan fast han själv inte upplevde att han var speciellt kunnig på området.

Genom att Daniel, Robert och Per sa att de egentligen själva ville arbeta med lite äldre elever eller valde att inte säga att de arbetade på lågstadiet kan detta tolkas som om de nedvärderade att arbeta med de yngre åldrarna. Detta stämmer i så fall överens med den bild som råder i samhället om att män inte ska arbeta inom kvinnoyrken. I samhällets genuskontrakt så framhålls mannen som norm. Det finns inget eftersträvanvärt att bli kvinnlig, det är en nedvärdering av den egna positionen (Havung 2005, s. 52).

I Anderssons rapport hänvisar hon till Sargents undersökning där männen beskriver att många mammor är glada att det kommer manliga lärare för att de ska bli männen i deras söners liv Även om Stefan och Daniel inte uttryckte att det var specifikt hos mammorna som de fick positiv respons ifrån så upplevde de att de hade fördelar jämfört med kvinnorna. Daniel sa ju även att han, genom att vara man, hade fördel då det gällde kontakten med pojkar som var vana hemifrån att mannen hade mer auktoritet och detta går också att känna igen ifrån Anderssons beskrivning av Sargents undersökning (Andersson 2005, s. 6). Även Havung beskriver hur mannen förväntas vara bestämd och detta är något som barnen har med sig hemmet. Men inte bara barnen utan även de vuxna bär med sig detta från sin egen barndom då det pappan som sa till på skarpen (Havung 2005, s. 57-58). Det framgår inte av Daniels svar om kvinnorna förväntade sig att han som man skulle säga till när det var bråk i korridoren när det var bråk. Men om man utgår från Havungs beskrivning kan det mycket väl vara så. I tidigare forskning om män och kvinnor som befinner sig i minoritet på en arbetsplats talas det om att de som är i minoritet får stå till svars för hela den gruppen. Att männen i denna

undersökning inte skulle ses som individer var inget som kom fram i intervjuerna med männen i undersökningen (Havung 2005, s. 53-55).

Informanterna beskriver det som om det är ”lite rakare” när män diskuterar eller handlar i olika situationer och att kvinnorna diskuterar mer ingående än männen. Dessa skillnader som kan betraktas som typiskt kvinnliga respektive manliga beteende brukar vara något som antas skulle avskräcka männen från att välja läraryrket. Men ingen av männen i undersökningen sa något om att de skulle ha något problem med att anpassa sig till den kvinnliga miljön som sägs råda i yrket (Nordberg 2005, s. 95-96).

Avsaknaden av män

Jag kommer under denna rubrik att beskriva de tankar informanterna hade kring varför andra män inte lockas att välja läraryrket i de yngre åldrarna. En fråga som ställdes i samband med denna fråga var om informanterna tror att männen avskräcks av att yrket är så kvinnodominerat? Genom dessa beskrivningar kommer jag att svara på delar av min frågeställning: Har de idéer om satsningar som de tror ökar andelen män i grundskolans tidigare år?

När informanterna berättade om vad de hade för tankar om de skäl som finns för att inte fler män väljer att utbilda sig var det generella svaret att lönen är dålig och statusen på yrket är för låg.

Robert: Det måste gå att få högre lön och att de ser att de kan avancera inom yrket för att män ska välja att utbilda sig till lärare. Finns ju lättare sätt att få jobb. Gå en gymnasieutbildning till elektriker och du tjänar bättre än vad jag gör. Och du slipper studieskulder.

Robert sa senare i intervjun, något motsägelsefullt, att han tror att många tror nog att lönen är sämre än vad den är. Per hade en annan orsak till varför män väljer bort att utbilda sig till lärare mot yngre åldrar.

Per: Männen som väljer att utbilda sig till lärare söker sig uppåt i åldrarna för att de inte intresserade av att ta hand om barn. I de högre årskurserna är det väl lite mer undervisning och inte lika mycket socialt arbete och uppfostrande som vi i de lägre åldrarna håller på med. Män generellt är väl inte intresserade av att jobba med människor. Det är fler kvinnor som är intresserade av det (Männen) Ser väl ingen möjlighet att göra karriär. Är ganska omöjligt i detta yrke.

Även Stefan var inne lite på samma spår då han uttryckte det som om att män inte vet vad de går miste om när de väljer bort att arbeta med barn. Robert var den enda av informanterna som tog upp att diskussionen om att män som eventuella pedofiler kunde vara en orsak till att männen inte vågade söka till läraryrket.

Robert: Vet inte om det är så längre men innan jag blev färdig lärare var det mycket snack om pedofiler i medierna. Det var väl en orsak till att jag valde bort förskolan. Fast mest lönen och sen ska man ju inte glömma loven.

Daniel beskrev även att yrket beskrivs väldigt negativt i medierna.

Daniel: Det skrivs och hörs nästan ingenting som är positivt med skolan. Det är inte kvinnodominansen som gör att män väljer bort yrket. Det är den dåliga lönen och att det är tufft att arbeta i skolan.

Att alla tog upp den dåliga lönen som ett hinder för att män skulle välja att utbilda sig till lärare mot yngre åldrar kan kanske bero på att det strax innan intervjutillfällena varit mycket diskussioner kring lärarnas löner i medierna och att det nya avtalet precis blivit klart. Att lönen skulle hindra männen för att söka sig till läraryrket har genom åren varit ett återkommande argument i debatten (Havung 2009, s. 49). Men detta verkar inte vara något som stämmer med den forskningen som gjordes av Blank & Palmqvist 1998 då lönen och yrkets status hade mindre betydelse för de män som sökte till läraryrket (Blank & Palmqvist 1998, s. 132).

Då Robert pratar om att andra män kan bli avskräckta på grund av pedofildebatten som kommer upp då och då får han stöd i sina tankar av Baagøe Nielsen. Han beskriver den rädsla som utbröt hösten 1998 då män var potentiella pedofiler och kanske inte lämpade att ta hand om omsorgen för barnen (Baagøe Nielsen 2005, s. 34). Roberts egna tankar om varför han valde bort att läsa till förskolelärare går att känna igen från en studie på män som studerade vid Linköpings universitet. Enligt den studien var flera män från början intresserade av att läsa till förskolelärare men då de ofta mötte en ifrågasättande attityd från samhället och var tvungna att försvara sitt yrkesval gjorde att de sökte sig till utbildningar med mer undervisning i äldre åldrar (Furusten 2009, s. 46). Så även om Robert inte sa att hans eget yrkesval berodde på pedofildebatter eller kommentarer från andra kan det kanske finnas en sådan outtalad tanke som fick honom att välja att utbilda sig mot lite äldre barn för att på så sätt komma undan och slippa försvara sitt yrkesval så som männen i Havungs studie fått göra (Havung 2005:51).

Baagøe Nielsen skriver att många män kan känna sig osäkra på hur de ska bete sig när de hamnar i yrken som kräver omsorg eftersom det generellt inte anses vara en manlig syssla och därmed inte stämmer överens med de förväntningar samhället har på det könet. Därför väljer män ofta bort den typen av utbildningar och yrken som kräver omsorg (Baagøe Nielsen 2005, s. 34). Detta är ju även något som Per tar upp i sina teorier om varför män väljer bort att arbeta i grundskolans tidigare år då han säger att de män som vill arbeta inom skolan ofta söker sig uppåt i åldrarna där det mer handlar om undervisning och inte så mycket fostran som i de yngre åldrarna.

I Högskoleverkets rapport kan man läsa att män ser utbildningen till lärare som en utbildning med låga krav (Furusten 2009, s. 21–22). Ingen av informanterna tog upp att det inte krävs lika mycket för att komma in på utbildningen som andra utbildningar och därför kan anses som en utbildning med låg akademisk nivå. Detta var det inte någon av informanterna tog upp som om det skulle kunna vara en orsak till att män valde bort lärarutbildningen. Det som var viktigt i Blank & Palmqvist (1998) undersökning var däremot var vilka möjligheter det fanns för att få arbete efter studierna. Detta var det bara en av informanterna som var inne på. Enligt männen i min undersökning väljer andra män bort läraryrket mot grundskolans tidigare år därför att män som söker sig till läraryrket hellre vill undervisa och därför söker sig upp i åldrarna där det läggs större fokus på undervisningen än på fostran och omvårdnad som det finns mer av i de lägre åldrarna. Men framförallt säger informanterna att det beror på lönen och statusen på yrket.

Åtgärder enligt männen

Under den här rubriken kommer jag att lyfta upp ytterligare tankar från informanterna som passar på min frågeställning: Har de idéer om satsningar som de tror ökar andelen män i grundskolans tidigare år? Här kommer jag ta upp de idéer som informanterna hade angående hur män skulle kunna lockas att välja att arbeta som lärare i grundskolans yngre åldrar. Tyckte de att det var dags att kvotera in män på lärarutbildningen?

När informanterna pratade om de satsningar som behövs för att locka fler män till skolan handlade det på nytt om att höja lönen och därmed statusen på yrket. Deras åsikt var att man för att få upp statusen och lönen behöver fler män i skolan.

Per: Sedan tror jag att det handlar om att om elever märker att det arbetar män i skolans yngre åldrar kan det också bli ett framtida yrke för dem. Alltså killar som ser killar arbeta här och inte bara en massa kvinnor.

Både Stefan och Per var inne på att det nog handlar om kommande generationers uppfattning om läraryrket och att det först då kan ske någon större förändring då dagens elever söker sig till sina utbildningar och yrken.

Daniel: Det handlar om att höja statusen! Sedan gäller det för lärarutbildningarna att marknadsföra utbildningen på ett bättre sätt. Ta fram män som goda förebilder som blivande studenter (lärare, min ändring) kan träffa under sin studietid. Medias bild av skolan måste förändras. Det skrivs ju nästan ingenting positivt! Då medverkar det inte till att bli ett arbete som någon vill ha.

Daniel var inne på att det i media måste lyftas fram det positiva i skolan för att män ska söka sig dit. Vidare så sa informanterna att skolan måste få kosta pengar och att det i grunden handlar om att uppvärderar det arbete som görs av lärarna i elevernas tidiga skolår. Politikerna måste ta ett större ansvar för att få fler att välja läraryrket.

Daniel: Lönen är alltför dålig. I Finland så har det hög status att arbeta med mindre barn. Grunden är så viktig och det måste våra politiker förstå. Skolan måste få kosta mer pengar än vad den gör idag (...)Genom positiv marknadsföring riktad mot män som säger att du behövs. Visa de män som finns i yrket och använda dem som lockbete.

Ingen av informanterna tyckte att det var någon bra idé att kvotera in män till lärarutbildningen. Svaren blev oftast bara ett kort nej på frågan och det var endast Stefan valde att utveckla svaret lite.

Stefan: Män arbetar inte med barn, måste nog till ett förändrat synsätt om det ska ändras. Men att kvotera in män tror jag inte är någon lösning. Det måste finnas andra sätt att visa på vilket viktigt yrke det är. Som jag sa innan behövs bra lärare oavsett om de är män eller kvinnor som vill arbeta med barn. Det är viktigast!

Stefan och Per är inne på att det måste till en förändrat synsätt bland de som är unga och elever idag, först då kan den ojämna könsfördelningen utjämnas. Nordberg beskriver detta som ett av motiven för att få en jämställd arbetsplats i kvinnoyrken då männen som arbetar inom omsorgsyirken kan ses som förebilder och visa på att även män kan arbeta inom yrket (Nordberg 2005, s.64). Deras tankar om en förändrad syn hos de unga är på väg att införlivas. Detta kan man läsa i Ungdomsbarometern som är en undersökning beställd av Högskoleverket för att mäta ungdomar mellan 15-24 års ålder. I den undersökningen

framgår det att intresset för läraryrket är ungefär lika stort för pojkar (16-20 %) som för flickor (21-26 %). Framförallt kan man i undersökningen utläsa att det är fler pojkar vid denna undersökning än tidigare år som är intresserade av läraryrket (Furusten 2009, s. 23).

I Sargents undersökning, som Andersson hänvisar till, anser inte männen i hans intervjugrupp att man ska försöka få in fler män i skolan då de män som är intresserade av yrket redan har valt att arbeta i skolan (Andersson 2005, s. 6). Detta var informanterna i min undersökning också inne på då de inte ville kvotera in män. Det viktigaste var enligt informanterna att belysa vilket viktigt yrke som lärararbetet är och på så sätt få de män som var intresserade av yrket att söka till lärarutbildningen. Läser man regeringspropositionen framkommer det att positiv särbehandling av män inte gynnar läraryrket då kvinnor med bättre betyg skulle hindras att gå utbildningen (Regeringens proposition 1999/2000:135).

Daniel säger att lärarutbildningarna måste bli bättre på att marknadsföra sig och ta fram manliga förebilder. I Högskoleverkets rapport kan man läsa att flera lärosäten arbetar just så då de försöker rekrytera fler män till utbildningarna. Enligt den rapporten har de manliga ambassadörer vid t.ex. utbildningsmässor och som gör gymnasiebesök samt att de lägger ut intervjuer av det underrepresenterade könet på webben. Men trots dessa försök med riktade rekryteringsinsatser mot män beskriver lärosätena det som om effekten har utblivit eller varit marginell (Furusten 2009, s. 45).

Behövs fler män?

Under den här rubriken ska jag svara på min frågeställning: Hur ser de på sin roll som män i grundskolans tidigare år och vad männen ska tillföra? Vid intervjutillfället ställde jag även frågor kring om det behövs fler män i skolan och på vilket sätt männen i studien tyckte det skulle gynna eleverna. Vad har de manliga lärarna som kvinnliga lärare saknar?

Under intervjun kom det fram att samtliga informanter tyckte att det behövdes fler män i skolan. Dels för att det skulle höja statusen på yrket men också för att eleverna behöver komma i kontakt med män under sin skolgång och inte bara kvinnor. Återigen kom det fram att män behövdes i skolan som en motvikt till det kvinnliga då männen har ett rakare sätt och löser konflikter mellan elever snabbare.

Stefan: Det är klart att det behövs. Men det är inte det enda som behövs om man ska försöka skapa en skola som liknar den verklighet som eleverna möter utanför skolan. Då behövs det män, helst mörkhyade män från Afrika. Det råder det verkligen brist på i skolans värld.

Framförallt behövs det bra lärare, och då spelar det ingen roll om det är en kvinna eller man.

Detta var Stefans tankar kring om det behövdes fler män i skolan och han sa även att män i skolan behövs därför att eleverna ska kunna se att kvinnor och män kan ha samma yrke och göra samma saker. Dessa tankar går att känna igen i diskursen att eleverna är i behov att träffa såväl manliga som kvinnliga lärare (Nordberg 2005, s.64).

Ingen av informanterna tyckte att kvinnor var bättre lämpade att arbeta med yngre barn bara för att de var just kvinnor. Däremot beskrev Daniel det som att männen var bättre lämpade att ta tag i strul i korridorerna och det var en av orsakerna enligt honom varför det behövs fler män i skolan. Detta blir ju inte bara att männen nedvärderar sina egna individuella skillnader utan de höjer också det manliga idealet som något positivt för skolan och eleverna.

Enligt Baagøe Nielsen blir diskussionerna kring att fler män ska arbeta i skolan problematiskt då männen framställs som stereotypa representanter för sitt kön utan de individuella skillnader som finns inom det manliga könet. Männen behövs i skolan enligt informanterna men samtidigt var de inne på att det inte var könet i sig som var avgörande för att arbeta inom skolan. Dessa åsikter får stöd av Baagøe Nielsen då han också anser att vara man bör i sig inte räcka för att vara kvalificerad till ett yrke (Baagøe Nielsen 2005, s. 30).

En annan orsak som informanterna framhöll är det som Nordberg tar upp som en av diskurserna att män behövs inte bara för att elevernas skull utan även för att de genom att de är män höjer lönerna och därmed statusen enligt informanterna (Nordberg 2005, s. 64).

Männen i min undersökning får här stöd i sina tankar av den statistik som Lärarförbundet tagit fram som visar att i takt med att kvinnorna blivit fler i yrket så har också lönen blivit lägre (Lärarförbundet 2010).

Det som alltså framkommer i intervjuerna är att det behövs fler män i skolan för att eleverna ska se att yrket i sig kan vara ett yrke för både män och kvinnor. Vidare anser männen i studien att det är bra för eleverna om de får träffa män. Detta för att eleverna under hela sin skoltid i de lägre årskurserna inte enbart ska ha kvinnliga lärare. Så genom att bete sig manligt, står de för en positiv särart som skiljer ut dem från sina kvinnliga kollegor. De får förväntningar att ge barnen andra erfarenheter (Nordberg 2005, s. 105). Med fler manliga lärare kommer även lönen och statusen på yrket att höjas enligt informanterna. Men det var

inte bara män som behövdes enligt Stefan utan mer mångfald för att skolan ska bli så lik den verklighet som finns utanför skolan.

Ingen av informanterna tog upp något som går att koppla till Nordbergs diskurs om att det är männen själva som behöver arbeta inom skola och omsorg för att på sätt utveckla en mer känslösamt förhållningsätt (Nordberg 2005 s.65). Det närmaste var väl i så fall Stefans kommentar om att ”de vet inte vad de går miste om” då han pratade om varför män inte väljer att utbilda sig och arbeta i grundskolans yngre åldrar.

Varför man stannat kvar i yrket

Under den här rubriken kommer jag skriva om de tankar männen i studien förmedlade kring sitt yrke i stort och framför allt varför de stannat kvar i sitt yrke. Genom att beskriva informanternas svar kommer jag att svara på frågeställningen: Varför har de stannat kvar i yrket?

Alla de manliga lärarna som jag intervjuade sa att de trivdes med sina arbeten. De beskrev också någon gång under intervjun att de tyckte att de var bra på sitt arbete eller att deras arbete betyder något då de kan göra skillnad.

Daniel: Är fantastiskt att lära eleverna att ta det där första steget, knäcka läskoden mm. Sen är det riktigt roligt när man springer på gamla elever som säger att de tycker om en och det man gjorde. Det värmer ens hjärta.

Männen i studien hade alla någon gång under sina år som lärare haft funderingar på att göra något annat. Men det var bara Per som varit tjänstledig för att testa på ett helt annat yrke än läraryrket.

Per: Det var inte på grund av kvinnodominansen som gjorde att jag ville testa på något annat. Var väl trött på hela skolbiten. Och det att man alltid är en lärare. Även på fritiden har folk åsikter om skolan. Det är väl inte så många jobb som har det så?

Alla informanterna beskrev läraryrket som slitsamt och att lärare överlag inte får den uppskattning som de borde få varken lönemässigt eller statusmässigt. Det som också kom fram under samtalen var att de tycker att de har ett viktigt yrke.

Stefan: Sedan är det faktiskt så att alla män som arbetar i skolan vill inte bli rektorer. Det är viktigt att det finns män i klassrummen också och inte bara på rektorsexpeditionen.

Så sa Stefan under intervjun och beskrev vidare att det är ofta män blir rektorer även om männen är i minoritet på arbetsplatsen. Stefans tankar kring det faktum att män oftare befinner sig i chefsposition och förväntas göra karriär får stöd av Nordberg. Hon skriver att det är vanligare att manliga arbetstagare i kvinnoyrken gör snabbare karriär och har chefsbefattning än vad kvinnliga arbetstagare gör och har (Nordberg 2005, s.12).

Det som framgår av männens svar i undersökningen är att de någon eller några gånger säger att lönen var en orsak som gjorde att andra män valde bort läraryrket. De får stöd i sina tankar av andra lärare som valt att lämna läraryrket, då statistik visa att män i högre utsträckning än kvinnor lämnar läraryrket just på grund av att lönen anses vara dålig (SCB *Läraryrkesförändringar* 2004). Men trots deras kritik mot lönen och statusen har de stannat kvar i yrket som lärare då de anser att de har ett viktigt arbete och trivs bra med att arbeta som lärare är.

En sak som inte framkommer i intervjuerna är huruvida männen i undersökningen ser sig själva som annorlunda jämfört med andra män. Att de bryter genuskontraktet genom att inte välja ett yrke som övriga samhället är mer lämpat för en man (Havung 2005, s. 47).

Slutdiskussion

Mitt syfte med den här undersökningen var att belysa vad manliga lärare som är utbildade mot grundskolans tidigare år och som idag är kvar i yrket har för åsikter kring frågor om hur fler män skulle kunna söka sig till och stanna kvar i grundskolans tidigare år. Jag kommer här att sammanfatta och föra en diskussion kring det jag har kommit fram till utifrån de frågeställningar jag har haft.

Vilka erfarenheter har manliga lärare från utbildning och yrket vad det gäller att befinna sig i minoritet?

Det som denna undersökning visar, tväremot det som jag tog upp tidigare under tidigare forskning, är att den kvinnodominans som finns inom yrket och utbildningen skulle vara avskräckande för män inte stämmer på männen i min studie. Det var inte något som någon av mina informanter själva kände igen sig i varken då det gällde egna tankar eller att de skulle fått höra några negativa kommentarer när de valde att utbilda sig till lärare mot grundskolans tidigare år. Samtliga informanter beskrev också att de just nu arbetar eller har arbetat med

kvinnor som är väldigt bra på sitt arbete. Genom att de säger så visar de också på att de tycker att det inte är könet som inte avgörande för om man är en bra lärare eller inte.

Att befinna sig i minoritet under utbildningen och i yrket verkar inte vara något som männen i undersökningen tänkte speciellt mycket på i sitt dagliga arbete med eleverna. Däremot tar de upp att männen har mindre diskussioner och att männen har vissa förväntningar på sig bara därför att de är män. När männen gör denna beskrivning tolkar jag det som om de anser att kvinnor pratar medan männen gör.

Männen i studien sa inte att det skulle vara ett problem för dem själva att befinna sig i ett så kvinnodominerande yrke. Men de sa att de hellre ville arbeta med äldre elever och en sa att han inte specificerade att han arbetade på lågstadiet utan sa bara att han arbetade som lärare. Varför? Skäms de trots allt för sitt yrkesval?

Varför har de stannat kvar i yrket?

Alla männen i undersökningen beskrev att de någon gång haft funderingar på att arbeta med något annat. Trots att de tog upp att lönen var avskräckande för andra män att söka sig till läraryrket var det inte det skäl som de i så fall själva skulle ha som anledning till att söka sig till något annat yrke. Det som sades var i istället att det var arbetsbelastningen som skulle vara orsaken till att informanterna funderat på att byta arbete.

Det framkom under intervjutillfällena att männen i undersökningentycker att de har ett viktigt arbete som de trivs med. En av informanterna tog även upp att inte alla män inom skolan ville bli rektorer. Det framgår i litteraturen att män som arbetar i kvinnoyrken ofta förväntas ha en chefsposition och därför kan man undra om de män jag intervjuade anser att de skiljer sig från andra män. Detta då de dels valt ett kvinnodominerat yrke samt att de inte har några chefsambitioner utan tycker att de gör mest nytta för eleverna i klassrummet.

Har de idéer om satsningar som de tror ökar andelen män i grundskolans tidigare år?

Alla männen i undersökningen sa någon gång att lönen måste bli bättre för att på så sätt även höja statusen och därigenom locka fler män att välja att utbilda sig och stanna kvar i yrket

som lärare i grundskolans tidigare år. Enligt informanterna så kommer även kvinnorna att tjäna på att det kommer fler män eftersom det skulle generera högre lön då männen tar plats i ett kvinnodominerat yrke. Detta skiljer sig från Blank & Palmqvist (1998) undersökning då männen i den studien tyckte att yrkets lön och status hade mindre betydelse. Lärarförbundets undersökning från 2010 visar dock på att de tankar männen i min studie har stämmer överens med statistiken som de fått fram. Nämligen den att löneskillnaden ökar mellan mansdominerade och kvinnodominerade yrken. Kanske har det nya läraravtalet som blev klart strax innan jag gjorde intervjuerna haft betydelse för att lönen togs upp som avskräckande för andra män att välja yrket.

Enligt männen i undersökningen så är det kommande generationer man får hoppas på om man vill ha en könsjämsamt jämställd skola. Då de pojkar och flickor som är unga nu förhoppningsvis inte har samma syn på läraryrket som enbart ett kvinnligt yrke. Frågan är då bara hur många generationer vi måste vänta på eftersom det nu enbart är ca 3 % av lärarna på grundskolans tidigare år som är män. Detta måste innebära att de flesta elever inte kommer i kontakt med demän som arbetar som lärare i skolans tidigare år.

När en av informanterna säger att det måste till en förändrad syn även hos media för att få män att vilja utbilda sig till lärare kan jag ha en viss förståelse för vad han menar då det faktiskt oftast är negativt det som står och hörs i media. Svårare blir nog då att få en förändrad bild eftersom nyheter som är positiva inte får lika stor uppmärksamhet som de som är chockerande eller upprörande. Det kom även fram att lärarhögskolorna måste bli bättre på att göra reklam för utbildningen och försöka rikta reklamen mot män. Högskolornas egna kommentarer kring dessa riktade satsningar är att satsningarna har givit liten effekt. Kanske skulle just några av dessa män som ställde upp i undersökningen kunna fungera som bra ambassadörer för män i skolan, då de på det stora hela var tillfreds med sitt arbete och var beredda att träffa mig för intervju kring ämnet.

Informanterna var inne på att det måste gå att göra karriär inom yrket. På vilket sätt eller vad de menar med karriär framkommer inte. Kanske är de nya satsningar med lektorer och adjunkter något som då kommer att passa män och leda till att fler män väljer att utbilda sig till lärare.

Det viktigaste var enligt männen i studien inte att det blev fler män bara för att det ska bli en kvantitativ jämställd skola. De efterlyste män som var intresserade av yrket och, om jag ska spetsa till det lite, män som tog sitt ansvar för barnen, skolan och hela samhället genom att visa vilket viktigt yrke läraryrket är.

Hur ser de på sin roll som män i grundskolans tidigare år och vad männen ska tillföra?

Männen i studien tycker att de har en viktig roll på flera olika sätt. Genom att männen finns på skolan får eleverna chansen att träffa både kvinnliga och manliga lärare i sina tidiga skolår. Detta ser de som en viktig del för eleverna för att de ska se att det inte finns några hinder eller begränsningar för vad som är kvinnligt respektive manligt yrke. En slutsats som jag drar av männen svar är att de tycker att fler män behövs i skolan men det handlar inte så mycket om att de måste visa upp sin manlighet. Jag uppfattar det som om det männen ska tillföra är insikten om att det kan arbeta män i de lägre åldrarna. Så med andra ord är det inte så mycket av det som i stereotyper tillskrivs det manliga könet som efterlyses utan en man som vill och är intresserad av arbetet.

Andra tankar som jag fått under analysen av intervjuerna och eventuell vidare forskning

Då männen i min undersökning valt att gå på lärarutbildningen är det så klart svårt för dem att veta vad de män som väljer bort utbildningen har för åsikter. En undersökning som skulle kunna ge mer svar på denna fråga är att intervjua manliga studenter på andra högskoleutbildningar om varför de inte valde att läsa till lärare. Detta för att på så sätt få ett svar på varför män väljer bort yrket.

En annan fundering som kom upp hos mig under arbetets gång var hur kvinnorna tänker kring att det hela tiden ropas efter fler män i skolan. Skiljer sig kvinnornas åsikter från männens? Hur skulle kvinnor resonera kring sitt eget arbete i de yngre åldrarna?

Referenslista

Andersson, C (2005) Rapport: *Fler män till skolan – en studie av ett försök att locka män till läraryrket*. Institutionen för hälsa och samhälle, Högskolan Dalarna.

Baagøe Nielsen, S (2005) *Argument för och emot manlig personal i förskolan – linjer i den danska debatten*. I Nordberg, M (red.) *Manlighet i fokus – en bok om manliga pedagoger, pojkar, och maskulinitetsskapande i förskola och skola*. Stockholm: Liber.

Blank, A. & Palmqvist, H (1998) *Vilken man blir lärare?!* Stockholm: HLS förlag.

Dalen, M (2008) *Intervju som metod*. Malmö: Gleerups.

Furusten, T (2009:7R) *Man ska bli lärare! Den ojämna könsfördelningen inom lärarutbildningen – beskrivning och analys*. Stockholm: Högskoleverkets kontorservice.

Göteborgsposten (2012) *Skolreformer ska utvärderas – ny chans för skolan?* (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.gp.se/nyheter/debatt/1.1008252-skolreformer-ska-utvarderas-ny-chans-for-skolan-> (2012-09-27).

Havung, M (2005) *Möjligen är det så att man är lite exklusiv – mannen i kvinnornas förskola*. I Nordberg, M (red.) *Manlighet i fokus – en bok om manliga pedagoger, pojkar, och maskulinitetsskapande i förskola och skola*. Stockholm: Liber.

Larsen, A-K (2009) *Metod helt enkelt*. Malmö: Gleerups.

Läraryrket: *Perspektiv på lärarlöner – en oroande framtid* (Elektronisk) Tillgänglig: [http://www.lararforbundet.se/web/ws.nsf/bilagor/2B617FEFA4206A67C12576E0002DB5AF/\\$FILE/rapport_lararlöner_del3.pdf](http://www.lararforbundet.se/web/ws.nsf/bilagor/2B617FEFA4206A67C12576E0002DB5AF/$FILE/rapport_lararlöner_del3.pdf) (2012-11-07)

Lärarnas tidning (2012) *Var femte europé har svårt att läsa* (Elektronisk) Tillgänglig: <http://www.lararnasnyheter.se/lararnas-tidning/2012/09/07/femte-europe-har-svart-lasa> (2012-09-26)

Nordberg, M (2005) *”Velournissar” och ”riktiga män” – två manliga könsformeringar i förskolan*. I Nordberg, M (red.) *Manlighet i fokus – en bok om manliga pedagoger, pojkar, och maskulinitetsskapande i förskola och skola*. Stockholm: Liber.

Nordberg, M (2005) *Jämställdhetens spjutspets? Manliga arbetstagare i kvinnoyrken, jämställdhet, maskulinitet, feminitet och heteronormativitet*. Mölndal: Arkipelag.

Regeringens proposition 1999/2000:135 (2000) *En förnyad lärarutbildning*. Stockholm

SCB statistik:*Lärförsörjningen 2004* (Elektronisk)

Tillgänglig:http://www.scb.se/Pages/PressRelease_135487.aspx (2012-09-27).

SOU 2006:75. Sverige. Delegationen för jämställdhet i förskolan (2006). *Jämställdhet i förskolan: om betydelsen av jämställdhet och genus i förskolans pedagogiska arbete: slutbetänkande*. Stockholm: Fritzes offentliga publikationer

Vetenskapsrådet: *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning* (Elektronisk) Tillgänglig:http://www.cm.se/webbshop_vr/pdf/etikreglerhs.pdf (2012-10-02)

Källförteckning:

Intervju med Danielden 23/10-12. Ca 23 minuter.

Intervju med Per den 18/10-12. Ca 18 minuter.

Intervju med Robert den 22/10-12. Ca 25 minuter.

Intervju med Stefan den 25/10-12. Ca 37 minuter.

Bilaga 1 - Mail till manliga lärare i grundskolans tidigare år

Hej!

Mitt namn är Andreas Andersson och jag läser på Södertörns högskola. Där läser jag just nu min sista termin på lärarutbildningen med inriktning mot förskoleklass och grundskolans tidigare år. I utbildningens sista termin ingår det att skriva ett examensarbete och jag har valt att skriva om män som väljer att utbilda sig till lärare mot grundskolans yngre åldrar och stanna kvar i yrket.

Syftet med min undersökning är att belysa hur män som arbetar i grundskolans tidigare år upplever sitt arbete och om vilka förändringar de tror behövs för att få fler män att vilja utbilda sig och arbeta i grundskolans tidigare år.

Jag har därför ett antal frågor som jag skulle vilja ställa till dig omkring dina tankar om att vara en manlig lärare i ett så kvinnodominerande yrke. Därför skulle jag önska att träffa och göra en intervju med dig. För att inte skrämma upp dig och omedelbart tacka nej så vill jag göra klart att jag inte ute efter att du ska svara för alla mäns tankar kring detta. Det är dina erfarenheter och tankar kring att vara en manlig lärare jag är intresserad av! Även om du tackar ja så ska du veta att intervjun är frivillig och du har såklart rätt att avbryta den när du vill.

All information du lämnar till mig kommer att vara konfidentiellt och behandlas enligt de forskningsetiska principerna.

OM du är intresserad av att hjälpa mig med min undersökning så skulle jag vara tacksam om du kunde höra av dig till mig så fort som du har möjlighet.

Tack på förhand!

Andreas Andersson Lärarstudent på Södertörns högskola

Om du undrar något så får du gärna ringa mig på: 0709-16 36 55 eller maila mig till:

andreas05.andersson@student.sh.se

Handledare: Niclas Järvklo niclas.jarvklo@sh.se

Bilaga 2 – Intervjuguide

Frågor:

1. Vad var det som fick dig att vilja utbilda dig och arbeta som lärare i grundskolans tidigare år?
2. Vad fick du för reaktioner av din omgivning när du berättade om ditt val av yrke?
3. Hur upplevde du din studietid och var ni flera män på utbildningen?
4. Hade du andra arbeten innan du valde att utbilda dig till lärare?
5. Trivs du med ditt arbete som lärare? Varför? Varför inte?
6. Vad anser du om det låga antalet manliga lärare på tidig grundskolenivå?
7. Vad tror du påverkar mäns val att söka sig till att arbeta med yngre barn?
8. Upplever du själv någon skillnad mellan kvinnor och mäns pedagogiska förmågor?
9. Vad tror du man kan göra för att locka fler män till läraryrket på tidig grundskolenivå?
10. Skulle fler män i verksamheten innebära en förbättring och i sådana fall på vilket sätt?
11. Tror du att pojkar och flickor i skolan har olika uppfattning om huruvida en man eller en kvinna är bäst som lärare och i sådana fall vad skulle skillnaden vara?
12. Tror du att kvinnodominansen på grundskolans tidigare år skrämmer bort män från verksamheten?
13. Skulle det rentav kunna finnas biologiska skillnader mellan kvinnor och män som gör att kvinnor helt enkelt passar bättre som lärare bland yngre barn?
14. Skulle du vilja se någon ändring på lärarutbildningen för att på så sätt bidra till att fler män väljer att utbilda sig till lärare mot grundskolans tidigare år?
15. Har du något övrigt som du tänker på när det gäller ditt arbete som lärare?